

YÖRÜK ÇİZGİ FİLMİ “MAYSA VE BULUT”UN GİYSİ ÖZELLİKLERİNİN İNCELENMESİ

Suna DURDU ZOR¹

ÖZ

Dijital teknolojilerin kullanımı sonucunda kitle iletişim araçlarının ürün ve enformasyonlarında ortaya çıkan değişim ve gelişimin önemli yansımalarından biri animasyon film türünde görülmüştür. Gerek teknik, gerekse anlatım biçiminde görülen değişim/gelişim, çocukların büyük ilgi gösterip etkisinde kaldığı animasyon film ya da dizilerin üretimini de arttırmıştır. Bu bağlamda, TRT Çocuk Televizyonu'nda yayınlanan ve televizyonlardaki birçok çizgi filmde farklı bir tekniğe sahip olan “Maysa ve Bulut” isimli yapım, bir takım kültürel unsurların yansıtılmasında taşıdığı işlev bakımından son derece dikkat çekicidir. Bu çalışmada; hayali bir Yörük obasında yaşayan iki çocuğun başından geçen olayları anlatan “Maysa ve Bulut” isimli çizgi filmdeki giysi özellikleri incelenmiştir. Renk ve biçim parametreleri üzerinden hareketle çizgi filmin giysi özellikleri bakımından Yörük kültürünü nasıl yansıttığının ortaya koyulması amaçlanmıştır. Çalışmada nitel araştırma yöntemlerinden doküman analizi yöntemi kullanılmıştır. Çizgi dizinin 30 bölümü seyredilerek 12 ana karakterin giysileri, hazırlanan giysi inceleme formu aracılığıyla biçimi ortaya çıkaran model ve aksesuar ile renk bağlamında incelenmiş, bu unsurlar üzerinden Yörük kültürünün yansıtılma biçimi ortaya konulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Maysa ve Bulut, Çizgi film, Animasyon, Giysi özellikleri, Yörük kültürü, TRT Çocuk.

¹Öğr. Gör., Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi, Bor Halil Zöhre Ataman Meslek Yüksekokulu, Tekstil Giyim Ayakkabı ve Deri Bölümü, Giyim Üretim Teknolojisi Programı, sunadurducan(at)hotmail.com

EVALUATION OF COSTUME FEATURES OF THE YORUK CARTOON “MAYSA AND BULUT”

ABSTRACT

One of the most important reflections of the change and development emerging in the products and information of mass media depending on the use of digital technologies is seen in a kind of animated movies. The change / development seen in both technical and narrative terms has also increased the production of animated films or series in which children have shown great interest and influenced. In this context, the production named “Maysa and Bulut”, which is aired on TRT Children’s Television Channel and has a technique different than many cartoon films on television, is extremely striking in terms of its function in being reflected some cultural elements. In this study, it has been examined the costume features in the cartoon named “Maysa and Bulut”, which describes the events happened to two children living in an imaginary nomad group. It was aimed to reveal how the cartoon reflects the nomadic culture in terms of costume features, based on the color and style parameters. Document analysis was used as qualitative research method in the study. By watching 20 episodes of cartoon series, the costumes of 12 main characters were examined in terms of the color, model and accessories that reveal the style through the prepared costume examination form. It has been revealed the way in which nomadic culture was reflected through these elements.

Keywords: Maysa and Bulut, Cartoon, Animation, Clothing Features, Yoruk Culture, TRT Children.

Durdu Zor, Suna. “Yörük Çizgi Filmi Maysa ve Bulut’un Giysi Özelliklerinin İncelenmesi”. *ulakbilge* 5. 18 (2018):1987-2000

Durdu Zor, S. (2017). Yörük Çizgi Filmi Maysa ve Bulut’un Giysi Özelliklerinin İncelenmesi. *ulakbilge*, 5 (18), s.1987-2000.

Giriş

Gelişen teknoloji, kitle iletişim araçlarının yaygınlaşmasını ve dolayısıyla tematik yayın yapan medya araçlarının ortaya çıkmasını sağlamış, toplumun her kesiminden insanın ilgisine hitap edecek nitelikte çok sayıda yapıtın üretilmesi sonucunu doğurmuştur. Bu bağlamda, son yıllarda çocuklara yönelik medya ürünleri de çeşitlenerek artmıştır. Eğitim programlarından yemek programlarına, haberlerden yarışmalara, çizgi filmlerden (ya da dizilerden) belgesellere kadar çok geniş bir tür çeşitliliğinin söz konusu olduğu çocuk programları, özellikle televizyonu çocuklar için vazgeçilmez bir eğlence unsuru haline getirmiştir. Bu noktada en büyük etki hiç şüphesiz çizgi filmlere aittir. Şöyle ki, çizgi filmlerin çocuğun görsel ve işitsel duyularına yönelik etkili bir iletişim ürünü olduğu tartışmasızdır.

Animasyon ya da canlandırma olarak da isimlendirilen ve sinema sanatının tüm olanaklarını kullanabilen çizgi filmler, konuların sunuluş biçiminin yanı sıra sunulan konuların içeriği açısından da büyük etkiye sahiptir (Ekici, 2015:71). Bu yönüyle çizgi filmlerin, kültür aktarımı aracı olarak önemli bir işlevi bulunmaktadır. Çünkü çocuklara belirli kültürel kodların aktarılıp aşılmasını, diğer birçok yöntemden daha kolay bir şekilde gerçekleştirmeleri mümkündür. Geçmişte halk hikâyeleri ve masalların yapmış olduğu kültür aktarma işlevini günümüzde artık çizgi filmler üstlenmiştir. Bazı çizgi filmler sözlü ve yazılı kültüre ait anlatıları ele alarak çağdaş birer anlatıya dönüştürmektedir. Bunu yaparken de ya geleneksel anlatıları çağın teknolojik imkânlarını kullanarak olduğu gibi hayata geçirmekte ya da var olan geleneksel anlatıları metinler arası ilişkiler kurarak yeniden yorumlamaktadırlar (Alicenap, 2015:16-18). TRT Çocuk televizyonunda yayımlanan “Maysa ve Bulut” isimli çizgi film, anlatısı ve aktardığı kültürel kodlar bakımından bu anlamda dikkat çekici bir örnektir.

TRT Çocuk televizyonunda yayınlanan yerli yapım Maysa ve Bulut isimli çizgi film, tamamen kültürel unsurlar üzerine kurulmuş konuyla Yörükleri ve Yörük kültürünü anlatmaktadır. Çizgi filmde, Yörüklerin yaşam biçimlerinden aile ilişkileri ve aile hayatına, gelenek ve göreneklerinden giyim kuşamlarına, bayram ve kutlamalarından inanışlarına, masallarından çocuk oyunlarına kadar pek çok kültürel unsura rastlamak mümkündür.

Eskişehir’deki bir animasyon stüdyosu tarafından 5 aylık bir çalışma sonunda hazırlanan Maysa ve Bulut isimli çizgi film, Toroslardaki Akçaoba isimli hayali bir Yörük obasında yaşayan Yörüklerin çeşitli kültürel unsurlarla çevrelenmiş yaşantısını Maysa ve Bulut adındaki iki çocuk üzerinden anlatmaktadır. Bir Yörük aşiretine mensup olan Maysa isimli küçük Yörük kızı ile en yakın arkadaşı olan ve çobanlık yapan Bulut, çizgi filmin her bölümünde farklı bir macera içinde Yörük

hayatı ve kültürüne yönelik bilgilerin aktarılmasına aracılık etmektedirler (Dursun ve Yurt, 2017:121). Bu yönüyle Maysa ve Bulut, içerdiği unsurlar bakımından önemli bir kültürel araç niteliğine sahiptir.

Bu makalede, kültürün önemli unsurlarından biri olan giyim kuşam üzerine yoğunlaşmakta, Maysa ve Bulut isimli çizgi filmdeki karakterlerin giysi özellikleri incelenmektedir. Giyim kuşam ve aksesuarlar diğer kültürel unsurların yanı sıra bir toplumun kültürel özelliklerini ve yapısını tanımak adına ele alınabilecek en zengin kaynaklardan biridir. Tarihsel açıdan bakıldığında, toplumların yaşam biçimleri giyim tarzlarını etkilemiş, giyim her dönemde önemli bir kültürel belirleyici olarak öne çıkmıştır. Bu anlamda giysiler bireylerin kişilik özelliklerini, duygularını ve yaşam tarzlarını yansıttığı gibi toplumlarla ilgili kültürel bilgileri de kapsamaktadır (Koç ve Koca, 2006:242). Çalışmanın Maysa ve Bulut'taki giysi özelliklerini ele almasının temel sebeplerinden biri de budur.

Çalışmanın amacını; renk ve biçim parametreleri üzerinden hareketle Maysa ve Bulut isimli çizgi filmdeki karakterlerin giysi özelliklerinin Yörük kültürünü nasıl yansıttığının ortaya koyulması oluşturmaktadır. Çalışmada nitel araştırma yöntemlerinden doküman analizi yöntemi kullanılmıştır. Bu yöntemde araştırılan konuyla ilgili yazılı materyallerin yanı sıra film, video, video kaydı, resim, fotoğraf gibi görsel ve dijital materyallerin incelenmesi de söz konusu olabilmektedir (Yıldırım ve Şimşek, 2013:259). Buradan hareketle çalışmanın evrenini oluşturan Maysa ve Bulut isimli toplam 39 bölümü yayınlanan çizgi filmin, örneklem niteliğindeki ulaşılabilen 30 bölümü seyretilmiştir.

Araştırmanın materyalini çizgi filmdeki 12 ana karakterin tüm bölümlerdeki giysileri oluşturmaktadır. Karakterlerin giysileri, hazırlanan giysi inceleme formları aracılığıyla biçimi ortaya çıkaran model ve aksesuar ile renk bağlamında incelenmiş, Yörük giysileriyle benzerlik ya da farklılık olup olmadığına ve geleneksel dokuların varlığına bakılarak bu unsurlar üzerinden Yörük kültürünün yansıtılma biçimi ortaya konulmuştur.

1. Maysa ve Bulut'un Giysi Özellikleri

Giysi özelliklerini belirleyen faktörlerin başında bölgelerin coğrafi yapısı ve iklim özellikleri gelmektedir. Bunun dışında insanların inançları, yaşam biçim ve koşulları, toplumsal rolleri gibi birçok faktör giyim kültürünü şekillendirmektedir. Böylece, her toplumun kendine özgü bir giyim kültürü oluşmuştur. Anadolu'da da tarih boyunca yaşamış çeşitli ulusların ve uygarlıkların kıyafetleri son derece zengin bir kıyafet çeşitliliği ortaya çıkarmıştır (Çobanlı ve Kanışkan, 2013:97). Bu çeşitliliğin önemli örneklerinden biri de Yörük kıyafetleridir.

Yörükler Güneydoğu'dan başlayıp Toroslar ve Batı Anadolu'dan Makedonya'ya kadar uzanan çok geniş bir bölgede yarı göçer bir topluluk olarak yaşadıkları için giysileri de hangi bölgede olursa olsun benzer özelliklere sahiptir (Çobanlı ve Kanışkan, 2013:104). Dokuma ve deri ürünleri imalatında maharetli oldukları ve çoğunlukla kendi kıyafetlerini kendilerinin imal ettiği, yetiştirdikleri hayvanların yününden, kılından ve derisinden kendilerine uygun giysiler yaptıkları bilinmektedir. Yörüklerde özellikle kadınlara ait giyim biçimindeki farklılık çok belirgindir. Erkek giyiminde tarihsel ve geleneksel doku çok fazla korunamamasına rağmen kadın giyiminde daha çok muhafaza edilebilmiş durumdadır. Süslü, gösterişli, rengârenk, aksesuarlı bir kıyafet çeşitliliği söz konusudur. Buna karşın giyim kuşam çeşitliliğinin yanı sıra sade tarzda kıyafetler de bulunmaktadır. Geleneksel giyim tarzında; manda derisi çizmeler, İngiliz kilodu denen pantolonlar, gömlekler, poşiler, yün çoraplar, işlemeli içlik ve yün ceketler ile şatafatlı görünüşte bir giyim biçiminin yanı sıra şalvar, habası (aba), kepenek ve çarıktan oluşan gayet sade ve mütevazı bir giyim şekline de rastlamak mümkündür (Yılmaz, 2016:871). Geleneksel erkek kıyafetlerinde bölgelere göre, renklerinde, kesimlerinde, kumaşlarında kullanım şekillerinde farklılık göstermesine rağmen çoğunlukla başlıklarda fes, kukulat, takke; bedene gömlek, kazak, şalvar, zıgva, potur, cepken ve ceket; ayakta çizme çarık ve yemeni; belde kuşak, silahlık ve aksesuar olarak da hamaylı, köstek vb kullanılmaktadır (Kültür Bakanlığı Yayınları, 1993:19).

Yörük kadınlarının geleneksel kıyafetleri vücut hatlarını tamamıyla örten genelde bol ve dokuma ürünlerden oluşmaktadır. Üç etek, cepken, fermana (cepken tarzı bir kıyafettir), gömlek, dolama (belden lastikli etek), basma don, paçası lastikli pijamalar, kara şalvar, kuşak, kadife ceket ve yağlık (başörtüsü, eşarp), tepelik (yağlığın ya da fesin üzerine farklı üç renk ince eşarp bağlanarak üzerinden alına sarkacak şekilde altın takılan giyim aksesuarı), ayakta çarık ve yün çorap kullanılmaktadır. Giyim aksesuarı olarak bol miktarda altın ve gümüş tercih edilmektedir (Yılmaz, 2016:871).

a - Giysi Çeşitleri Bakımından İnceleme

Çalışma kapsamında Maysa ve Bulut'un 12 ana karakterinin tüm bölümlerdeki giysi özelliklerini geleneksel Yörük kıyafetleri bağlamında incelemek üzere bir giysi formu hazırlanmıştır. Cinsiyet ve yaş farkı dikkate alınmadan Maysa ve Bulut isimli çizgi filmde kullanılan giysilerin form özelliklerini açıklayan bu giysi formu aşağıdaki biçimdedir:

	Cepken/Fermana	Entari/Dolama	Şalvar/Basma Don	Üç Etek	Göynek/İçlik	Yelek	Gömlek	Ceket/Habası (Aba)	Pantolon/İngiliz Kilodu	Stüveter	Kazak	Önlük/Göğüslük	Tozluk	Gecelik
Maysa	X	X	X											
Bulut			X				X				X		X	
Maysa'nın Dedesi			X			X	X						X	
Güneş Ana (Maysa'nın Ninesi)	X	X	X	X								X		X
Devran (Maysa'nın Babası)			X				X	X		X			X	
Perçem (Maysa'nın Annesi)	X		X	X								X		X
Kiraz		X	X											
Günseli		X	X		X									
Kuzey (Bulut'un Babası)			X				X				X		X	
Seher (Bulut'un Annesi)	X	X		X	X							X		
Çınar			X				X	X			X		X	
Bora			X			X	X						X	
TOPLAM	4	5	11	1	3	3	6	2	0	1	3	3	6	2

Giysi Çeşitleri

Tarih boyunca Orta Asya'dan Anadolu'ya oradan da Avrupa'nın ortalarına kadar uzanan çok geniş bir coğrafyada yaşayan Türkler, birbirinden farklı özelliklere sahip çok sayıda halk ve devletle etkileşime girmiş, bu sayede birçok kaynaktan beslenen çok zengin bir giyim çeşitliliğine sahip olmuştur (Tez, 2009:241). Maysa ve Bulut'un, bir bakıma Türk kültüründeki bu giysi zenginliğini Yörükler üzerinden yansıttığı söylenebilir. Şöyle ki, çizgi filmde yer alan karakterler birbirinden farklı birçok giysi içerisinde resmedilmiştir. Tablo 1'de görüldüğü üzere kadın, erkek ve çocuklara ait hem benzer hem de farklı formlara sahip birçok Yörük giysisine yer verilmiştir. Yörüklerde basma don olarak da adlandırılan şalvarın farklı renk ve biçimleriyle kadın, erkek ve çocuk ayrımı olmaksızın tüm çizgi film kahramanları tarafından giyildiği tespit edilmiş, pantolon ya da diğer adıyla İngiliz kilodu giyen çizgi film karakterine rastlanmamıştır.

Çizgi filmdeki kadın karakterlerden Güneş Ana (Maysa'nın ninesi) ve Perçem (Maysa'nın annesi) cepken veya fermana olarak bilinen, kısa, önü açık ceket tanımlayan Yörük giysisini giymişlerdir. Geleneksel Yörük kültürüne uygun şekilde tasarlanmış olan cepkenlerin/fermanaların yaka ve kol ağızlarında işleme niteliğinde motifler bulunmaktadır. Güneş Ana, Perçem ve Seher (Bulut'un annesi)'nin cepkenlerinin içinde göynek, onun üzerinde de göğüslük/önlük ismi

verilen giysi tamamlayıcı yer almaktadır. İçlik olarak da isimlendirilen ve genellikle kaput bezinden dokunup iç giysi niteliğinde kullanılan göynekerin üzerindeki göğüslüklerde/önlüklerde işlemler bulunmaktadır. Tek parça halinde sadece göğüs kısmını kapatacak büyüklükte, boyun ve alt kısmındaki bağcıklarla bedenin arkasından bağlanan göğüslük/önlük (Ayhan, 2017:35), Yörük kadınlarının kullandığı bir giysi parçası olarak Maysa ve Bulut isimli çizgi filmde de kullanılmıştır. Çizgi filmin kadın karakterlerinden Güneş Ana ile kız çocukları Maysa, Kiraz ve Günseli'nin bazı bölümlerde altlarına basma don/şalvar üzerine entari ya da günlük işlerin yapımında kullanılan üzeri işlemeli dolama adı verilen eteği giydikleri, Maysa'nın annesi Perçem'in ise dolama yerine üçetek giydiği görülmüştür. Serinin bir bölümünde de Perçem ile Güneş Ana vücutlarının tamamını kapatacak şekilde bol kesimli bir gecelik giymişlerdir.

Çizgi filmdeki 6 erkek karakterin hepsinde gömlek kullanılmıştır. Gömleğin yanı sıra kullanılan bir diğer üst giysi de kazaktır. Ayrıca erkek karakterlerden Maysa'nın dedesi ile Bora'nın gömleklerinin üzerine yelek, Bora ile Devran'ın gömlekları üzerine süveter, Devran ve Çınar'a ceket giydirilmiştir. Erkeklerin kıyafetlerindeki ortak yönlerden biri de hepsinin tozluk kullanmasıdır. Altlarındaki şalvarların diz kısmından ayak bileğine kadar bacağı saran birer tozluk bulunmaktadır.

b - Giysi Aksesuarları Bakımından İnceleme

	Kasket	Sarık	Fes (Kadın)	Toka	Kemer	Kuşak	Kemer Tokası	Yağlık	Tepelik
Maysa				X					
Bulut					X				
Maysa'nın Dedesi		X							
Güneş Ana (Maysa'nın Ninesi)						X		X	
Devran (Maysa'nın Babası)	X								
Perçem (Maysa'nın Annesi)			X			X	X	X	X
Kiraz			X						
Günseli			X			X		X	
Kuzey (Bulut'un Babası)	X								
Seher (Bulut'un Annesi)			X			X		X	X
Çınar									
Bora					X				
TOPLAM	2	1	4	1	2	4	1	4	2

Tablo 2 Giysi Aksesuarları

Tablo 2'de karakterlerin kullandığı giysi aksesuarları incelenmiştir. Geleneksel Yörük kıyafetlerinin en önemli unsurlarından biri de kıyafetleri tamamlayıcı nitelikteki aksesuarlardır. Bu bağlamda gerek erkek, gerek kadın, gerekse çocuk kıyafetlerinde süsleme amaçlı olduğu kadar işlev bakımından ihtiyaç duyulduğu için de birçok aksesuar bulunmaktadır.

Yörük kadınının, en önemli süslenme araçları takı ve başlıklarıdır. Başlık ve başörtüleri de genelde mücevherlerle, taş, boncuk ve uğurlarla süslenmektedir. Maysa ve Bulut isimli çizgi filmde de kadınların saçlarına ve yazmalarına boncuklar takılmıştır. Kadınların başlarında alınlıklar, tepelikler kullanılmıştır. Erkeklerin, bellerine kuşak bağlanmış, yelek ve körüklü şalvar, yün çorap ve çarık kullanılmıştır (Dursun ve Yurt, 2017:127).

Geleneksel Yörük giyiminde kadınlar, bellerine renkli yün iplerden dokunan şal türü ve dirhem kuşak veya özel dokuma tekniği ile dokunan ip kuşak bağladıkları gibi yağlık üçgen şeklinde katlanıp üçgen kısmı arkaya getirilip işlemeleri görünecek şekilde önden bağlanırdı. Bele üç eteğin üzerine dolanıp arkadan bağlanan uçları püsküllü kolan veya sicim de sarılıp aşağıya doğru sarkıtılırdı (Ak, 2017:324). Kuşak, Maysa ve Bulut'ta kadın, erkek ve çocuk karakterlerde sıklıkla kullanılan bir aksesuar olarak dikkat çekmektedir. Özellikle kadın karakterlerin hepsinin günlük kıyafetlerinde alt ile üst giysileri arasında bel kısımlarına işlemeli, tokalı ya da sade tek renkli olarak kuşak bağlandığı görülmüştür. Kıyafette kuşağın işlevini yerine getiren kemer ise sadece iki erkek karakter Bulut ile Bora'da kullanılmıştır.

Erkeklerde kasket kullanımı, kadınlarda fesle oluşturulan başlıklar dikkat çekmektedir. Çizgi filmin başkarakterleri Maysa'nın başına boncuklardan oluşan toka takıldığı, Günseli'nin fesinin üzerinden ve yanlarından boncuklar sarkıtıldığı görülmüştür. Kiraz'ın başlığında ise boncuklara yer verilmemiş olup, başlığın üzeri düz renk bir yazmayla sarılmıştır. Kiraz'ın da Maysa gibi saçlarının uçlarına boncuk takılmıştır. Maysa'nın annesinin kullandığı başlık özellikleri şu şekildedir; kırmızı fes üzerine alınlık takılmış, mavi yazma yağlık olarak kullanılmıştır. Fes ve yağlık üzerine alını tutan beyaz yazma sarılmıştır. Alında yarım ay şeklinde, yanlarda ise üçgen muska şeklinde boncuk süslemeler kullanılmıştır. Maysa'nın ninesi Güneş Ana'nın başörtüsü boynundan sarılarak yağlık şeklinde bağlanmıştır. Yazmanın uçları püsküllü ve desenlidir. Bulut'un annesi Seher'in gri fesi üzerine toprak renkli yağlık örtülmüştür. Turuncu yazma alınına sarılmış, üzerine alınlık takılmıştır. Üzeri gri kuşakla bağlanmıştır.

c - Giysi Renkleri Bakımından İnceleme

	Sarı	Kırmızı	Mavi	Yeşil	Mor	Turuncu	Pembe	Kahverengi	Siyah	Beyaz	Gri	Toprak rengi	Bej	Hardal	Lila	Gülkurusu
Maysa	X	X				X								X		
Bulut		X					X					X	X			X
Maysa'nın Dedesi	X	X			X	X	X					X		X		
Güneş Ana (Maysa'nın Ninesi)			X	X								X			X	X
Devran (Maysa'nın Babası)			X			X	X	X	X		X	X	X			
Perçem (Maysa'nın Annesi)	X	X	X	X		X			X					X		
Kiraz	X	X						X		X			X	X		
Günseli							X	X		X						X
Kuzey (Bulut'un Babası)			X	X				X				X	X			
Seher (Bulut'un Annesi)	X		X	X		X			X			X	X			X
Çınar			X	X		X		X		X						
Bora				X				X	X			X	X			
TOPLAM	5	2	9	5	1	6	1	8	1	3	3	7	6	5	1	4

Tablo 3 Giysi Renkleri

Maysa ve Bulut isimli çizgi filmdeki karakterlerin giysi renklerinin incelenmesi amacıyla oluşturulan Tablo 3'te görüldüğü üzere karakterlerin giysilerinde yoğun olarak pastel renkler kullanılmıştır. Kullanılan renkler çoğunlukla; mavi, kahverengi, toprak rengi, bej ve turuncudur. Sarı, yeşil, gülkurusu, mor, hardal renkleri ise çok sık olmamakla birlikte kullanılan diğer renkler arasındadır. Kırmızı, pembe, beyaz, gri ve lila nadir olarak görülen renklerdir.

Yörük dokumalarına yönelik Akan'ın yaptığı bir çalışmada kıl ipliklerin doğal renkleri ile kullanılmasına karşın, yün ipliklerin boyandığı ortaya konulmuştur. Boyanmış ipliklerin renklerinin genelde doğada görülen yeşil ve tonları, kırmızı ve tonları, kahverengi ve tonlarından oluştuğu, nadir olarak da turuncu, mor, mavi gibi renklerin kullanıldığı belirlenmiştir (Akan, 2007: 34). Çizgi filmde kullanılan renklerden toprak rengi ve kahverengi Yörük giysilerinde kullanılan renklerle paralellik gösterdiği gibi, zıtlıklar bulunan renklere de rastlanmıştır. Örneğin mavi renk çizgi film karakterlerinden 8 kişide görülürken Akan çalışmasında mavi rengin Yörük giysilerinde seyrek olarak kullanıldığını belirtmiştir. Kırmızı renk çalışmada nadiren kullanılmasına karşın Akan çalışmasında Yörüklerin kırmızıyı sıklıkla kullandıklarını belirtmiştir.

Çizgi film karakterlerinin giysilerinde kullanılan renkler çoğunlukla doğada birebir karşılığı bulunan yeşil, mavi, kahverengi, toprak rengi, bej gibi renklerdir. Bu renkler kadın, erkek ve çocuk ayrımı olmaksızın bütün karakterlerin kıyafetlerinde kullanılmıştır. Pastel ağırlıklı bu renkler aracılığıyla kıyafetlerin bazılarının doğal renklerde kullanılan kıl ipliklerden bazılarının da boyanan yün ipliklerden dokunduğu izlenimi verilmeğe çalışılmıştır.

Sonuç:

İnsanlık tarihi boyunca giyim, dış etkenlerden korunma ve örtünme amaçlı olmasına rağmen sonradan bir takım kültürel işlevler de kazanmış bir olgu olarak karşımıza çıkmıştır. Bu bağlamda başta coğrafi koşullar, inançlar, cinsiyet farklılıkları, yaşam biçimleri ve kültürler olmak üzere tarih boyunca birçok unsurdan etkilenecek belirgin bir değişim ve gelişime uğramıştır. Süreç içerisinde gelenekleşerek kültürel bir unsur haline dönüşen giyim, toplumların ve uygarlıkların tarihi, yaşam biçimi, inancı, kültürü gibi farklı alanlara kaynaklık etmeye başlamıştır.

Bu bağlamda, Yörüklerle ilgili birçok konuda bilgi veren Yörük kıyafetleri son derece zengin bir çeşitliliğe sahiptir. Yörük kıyafetleri coğrafyaya göre küçük değişiklikler gösterse de genel anlamda aynı özellikleri taşımaktadır. Bu makalede hayali bir Yörük obasında yaşayan iki çocuğun başından geçen olayları anlatan “Maysa ve Bulut” isimli çizgi filmdeki giysi özellikleri incelendiğinden Yörük kıyafetleri genel çerçevede ele alınmış, renk ve biçim parametreleri üzerinden hareketle çizgi filmin giysi özellikleri bakımından Yörük kültürünü yansıtmayı yansıtmadığının ortaya koyulması amaçlanmıştır. Çizgi dizinin seyredilen 30 bölümünde 12 ana karakterin giysileri, model, aksesuar ve renk bağlamında incelenmiş şu sonuçlara ulaşılmıştır:

Öncelikli olarak; Yörük yaşamını konu alan Maysa ve Bulut isimli çizgi filmde kullanılan giysilerin, genel anlamda Yörük giysileriyle benzerlik gösterip uyumlu olduğu sonucuna varılmıştır.

Bütün bölümleri birbirinin devamı niteliğinde olan çizgi filmdeki her karakter için tek bir tip giysi tasarlanmıştır. Hava sıcaklığına, mevsim şartlarına göre hırka ve ceket kullanımı olsa da bütün bölümlerde aynı giysiler kullanılmıştır.

Giysi modellerine bakıldığında tüm karakterlerin şalvar giydiği görülmüş, pantolon ya da Yörüklerin İngiliz kilodu adı verdikleri giysiyi giyen çizgi film karakterine rastlanmamıştır. Kadınlarda göynek ve entari, erkeklerde gömlek başlıca giysiler arasında yer almıştır. Üç etek, göğüslük/önlük, cepken/fermana, yelek kadın

giyimini tamamlayan giysi parçalarını oluşturmuştur. Erkek giysilerinde ise çoğunlukla kazak, süveter, ceket ve yelek kullanılmıştır.

Giysi aksesuarlarında kuşak başlıca aksesuar olmuştur. Erkeklerde kasket görülürken kadınlarda yaygın olarak fes başlık ve yağlık dikkat çekmiştir.

Giysilerde çoğunlukla doğayı yansıtan ve doğallık hissi veren pastel renkler tercih edilmiştir. En yoğun kullanılan renkler, mavi, kahverengi, toprak rengi, bej ve turuncudur. Giysilerde karamsarlık hissi veren siyah renge rastlanmamıştır.

Bütün bunlar aracılığıyla çocuklara Yörük kültürüyle ilgili belirli kodların aktarılmasında Yörük kıyafetlerinin özelliklerinden yararlanılmıştır.

Resim 1

Kadınlar

Resim 2

Maysa

Bulut

Resim 3

Bora

Çınar

Resim 4

Maysa'nın Dedesi

Devran (Maysa'nın Babası)

Resim 4

Perçem (Maysa'nın Annesi)

Güneş Ana (Maysa'nın Ninesi)

Resim 5

Kiraz

Kuzey (Bulut'un Babası)

KAYNAKLAR

- Alicenap, Çiğdem T. (2015). Kültürel Mirasın Çizgi Film Senaryolarında Kullanılması. *Türklük Bilimi Araştırmaları Dergisi*. Sayı 37/Bahar. s.11-26.
- Ak, Mehmet.(2017). Yörüklerde Kadın. *The Journal of Academic Social Science Studies* Sayı 58/Yaz. s.307-336.
- Akan, Meral. (2007). Yörüklerde Taşımada Kullanılan Dokumalar ", 38. *İCANAS (Uluslararası Asya ve Kuzey Afrika Çalışmaları Kongresi)*.38, s.21-43 (Kurum Dergisi)
- Ayhan, Fatma. (2017) Muğla İli Milas İlçesi Çomakdağ Kızılağaç Köyü Geleneksel Kadın Giysileri. *NWSA Dergisi*. Cilt 12. Sayı.4. s.20-39.
- Çobanlı, Zehra ve Kanışkan, Ece (2013). Osmanlı Çini ve Seramiklerinde Giyim Kuşam Kültürü ve Özellikleri. *Anadolu Üniversitesi Sanat ve Tasarım Dergisi*. Sayı 4. s. 95-107.
- Dursun, Zehra ve Yurt, Serap U. (2017). Popüler Kültür Karşısında Yerelliğin Sunumu: 'Maysave Bulut' Örneği. *EKEV Akademi Dergisi*. Yıl 21, Sayı 69/Kış. s.117-129.
- Ekici, Fatma Y. (2015). Çizgi Filmlerin Çocuklar Üzerindeki Etkilerine İlişkin Çok Boyutlu Bir Değerlendirme.*Türk İslam Dünyası Sosyal Araştırmalar Dergisi*. Sayı 5. s. 70-84.
- Koca Emine ve Koç Fatma (2006). Karagöz (Gölge Oyunu) Tasvirlerindeki Giysi Özellikleri. *Somut Olmayan Kültürel Miras Yaşayan Karagöz Uluslararası Sempozyumu Bildiriler Kitabı*.s.241-270.
- Kültür Bakanlığı Halk Kültürlerini Araştırma ve Geliştirme Genel Müdürlüğü (1996). *Türk El Sanatları*. Türk Tarih Kurumu Basımevi. Ankara.
- Tez Zeki (2009). *Tekstil ve Giyim Kuşamın Kültürel Tarihi*. İstanbul: Doruk Yayıncılık.
- Yıldırım, Ali ve Şimşek, Hasan (2013). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Yılmaz; Yakup (2016). Çadırın Efendileri Yörük Kadınları. *Geçmişten Günümüze Şehir ve Kadın* (Ed. Osman Köse), Cilt2. Samsun: Canik Belediyesi Kültür Yayınları. s. 867-875.